

XXXI. Biokultúra Tudományos Nap

Az ökológiai gazdálkodás szabályozásának
története,
és mi várható 2021. január 1-jétől, az Európai
Parlament és Tanács (EU) 2018/848
rendeletének alkalmazásától

dr. Homoki Hajnalka, Bánfi Brigitta és dr. Roszík Péter

Budapest, 2018. december 1.

1980-as évek

- IFOAM (Ökogazdálkodók Szervezeteinek Világszövetsége) Alap-feltételrendszere (Basic Standards) – 1980
 - Biokultúra Klub megalakulása – 1983
 - Biokultúra Egyesület létrehozása – 1987
 - Ellenőrzés kezdete: 80-as évek végétől, SEC, majd Skal segítségével önálló ellenőrző csoport a Biokultúrában – 1989-1990, tanúsítási döntés Hollandiában
-

1990-es évek

Ellenőrzés és tanúsítás: Biokultúra Egyesület ellenőrző bizottság és minősítő bizottság

	EU jogi szabályozás	hazai előírás	elismertségek, akkreditációk	
1991	1991. június 24.: megjelenik az első EU bio rendelet (2092/91/EGK)	Biokultúra feltételrendszer (IFOAM Basic Standards alapján)	kétoldalú megállapodások	
1992	új: 94/92/EGK rendelet (import) 2092/91/EGK rendelet			
1993	új: 207/93/EGK rendelet (VI. mellékletéről) 2092/91/EGK rendelet			
1994				IFOAM akkreditáció – Biokultúra
1995	2092/91/EGK rendelet + kiegészítő rendeletek			Biokultúra feltételrendszer ≈ EU bio rendelet előírásai (növénytermesztés)

Biokultúra Egyesület szerepe

- Első magyar ökológiai feltételrendszer létrehozása

**BIOTERMÉKEK
TERMESZTÉSI
ÉS MINŐSÍTÉSI
FELTÉTELEI**

BIOKULTÚRA EGYESÜLET
1023 Budapest, Török u. 7.

A BIOKULTÚRA EGYESÜLET MINŐSÉG-TANUSÍTÓ VÉDJEGYEI

A Biokultúra Egyesület módszertani kiadványa

Összeállította:

A Biokultúra Egyesület Szakmai Bizottsága

Felelős szerkesztő: Fröhwald Ferenc a Szakmai Bizottság elnöke

Felelős kiadó: Seléndy Szabolcs elnök

A kiadvány a Biokultúra Egyesület előzetes írásbeli engedélye nélkül sem teljes terjedelemben, sem részleteiben semmilyen módon, illetve eszközzel nem másolható.

1991

'90-es évek

1996. április 15. létrejön a **Biokontroll Hungária Kht.**

ellenőrzés: Biokultúra, tanúsítás: Biokontroll

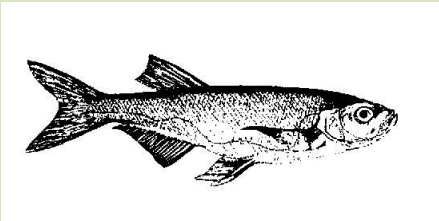
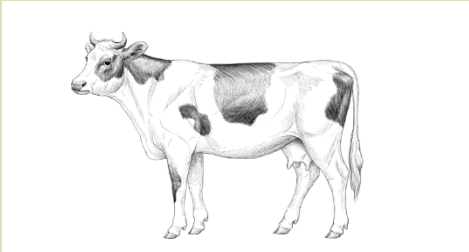
1998-tól ellenőrzés és tanúsítás: Biokontroll

	EU szabályozás	hazai előírás	elismertség
1996			1996. március 26. – Magyarország (Biokultúra) EU elismertségének bővülése – feldolgozott növényi alapanyagból készült élelmiszerek
1997	2092/91/EGK rendelet	Biokultúra feltételrendszer	1997. február 20. – Magyarország (Biokultúra és Skal)
1998			
1999		1999. szeptember 03. megjelenik az első hazai bio rendelet (140/1999 Kormr.)	

2000-es évek eleje

	EU szabályozás	 hazai előírás	elismertség
2000	2000. augusztus 24-től alkalmazandók az állattenyésztési előírások	Biokontroll feltételrendszer 2/2000 FVM rendelet - növénytermesztés (Biokontroll feltételrendszer – állattenyésztés)	2000. március 14. Biokultúra helyett Biokontroll Hungária Kht. 2000. március 31. FVM elismerés Svájci elismerés
2001	új: 1788/2001/EGK (import) 2092/91/EKG rendelet		2001. február 21. – Magyarország (Biokontroll és Skal) elismertségének bővülése import termékekkel
2002		2002. szeptember 04. 2/2000 FVM r. kiegészül az állattenyésztéssel 2002. október 1. Biokontroll feltételrendszer kiegészül a halastavi haltartással	2002. február 9. NAT akkreditáció

2000-es évek eleje

	EU szabályozás	hazai előírás	elismertség , akkreditációk
2003	2092/91 új: 223/2003/EGK rendelet (takarmány) és 1452/2003/EGK rendelet (vetőmag)	2003. január 1. Biokontroll feltételrendszer kiegészül a vadaskerti vadtartással	2003. december 08. Magyarország (Biokontroll) elismertsége bővül az állati termékekkel
2004	2092/91/EGK rendelet + kiegészítő rendeletek	2004. május 1-től 74/2004 FVM rendelet 2004. május 1-től EU bio rendeletek 2004.06.22. Biokontroll feltételrendszer kiegészül a kozmetikumokra vonatkozó előírásokkal	2004. február 19. IFOAM akkreditáció - Biokontroll: 2004. május 1. – EU csatlakozás (10 csatlakozó közül a harmadik országok listáján: Magyarország és Csehország)

2000-es évek vége

	EU szabályozás	hazai előírás	elismertség, akkreditációk
2005		EU bio rendeletek + 74/2004 FVM r.	
2006	2092/91/EGK rendelet + kiegészítő rendeletek	EU bio rendeletek + 74/2004 FVM r. 2006.04.20. Biokontroll feltételr. – nyúltartás 2006.09.15. Biokontroll feltételr. – borászat	2006. március 30.: Kanadai elismerés (CAAQ)
2007			
2008		új.: 345/2008 és 605/2008 (import) 2092/91/EGK rendelet + kiegészítő rendeletek	EU bio rendeletek + 74/2004 FVM r.
2009	2009. január 01-től hatályba lép: Tanács 834/2007/EK r. Bizottság 889/2008/EK r. Bizottság 1235/2008/EK r	2009. július 1-től 79/2009 FVM rendelet illetékes hatóság változott	2009. december 31. MgSzH elismerés

2010-től 2014-ig

	EU szabályozás	hazai előírás	elismertség, akkreditációk
2010	2010. július 1-től az EU bio rendelet kiegészül az akvakultúra részletes szabályaival	2010. január 1. Biokontroll feltételrendszer - tömegétkeztetés	
2011			2011. május 3.: NOP (USA) akkreditáció
2012	2012. augusztus 1-től az EU bio rendelet kiegészül a borászatra vonatkozó előírásokkal	Biokontroll feltételrendszer kiegészül a fürjtartásra vonatkozó előírásokkal	
2013		34/2013. (V. 14.) VM rendelet	
2014	Az Európai Bizottság új javaslata a meglévő szabályozás felülírására		Áttérés az MSZ EN ISO/IEC 17065:2013 szabvány szerinti akkreditációra

2016-tól napjainkig

	EU szabályozás	hazai előírás	elismertség, akkreditációk
2015			Újraakkreditálás NAT-6-0012/2015 számon
2016	1235/2008/EK rendelet módosítása – az elektronikus tanúsítvány bevezetése (TRACES)		
2017	(EU) 2017/625 Rendelet az ellenőrzésekről 2019. december 14.-től kell alkalmazni	Illetékes hatóság változások: NéBIH, PMKH	Nemzeti Akkreditáló Hatóság – akkreditálási okirat számának változása: NAH-6-0012/2015
2018	Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/848 Rendelete az ökológiai termelésről és az ökológiai termékek jelöléséről		

A Biokultúra és a Biokontroll szerepe

- EU-val egyenértékű ellenőrzési-tanúsítási rendszer és előírásrendszer kialakítása a magyar ökológiai jogszabályok megjelenése előtt 4 évvel, és az EU-ba lépés előtt 9 évvel;
- Részvétel az első hazai, EU-val egyenértékű ökológiai jogszabály kialakításában;
- Magán előírásrendszerek kialakításával a biotermékek körének bővítése;
- A Biokontroll magán előírásrendszereinek (halastavi haltartás és borászati termékek) felhasználása az EU jogalkotása során.

Az új ökörendelet

- 2008-as új uniós jogszabályok megjelenése előtt a 2092/91-es rendeletet 49-szer módosították (17 év telt el)
- 2014: az Európai Bizottság új javaslata a 6 évvel azelőtt hatályba lépett rendeletek hatályon kívül helyezésére
- **A rekordok rendelete:** 4 év szövegezés és egyeztetés, a Parlament, a Tanács és a Bizottság között 18 ún. trilógus tárgyalás eredménye
- Az ökológiai ágazat szerint nem volt szükség a szabályok újraírására
- A végrehajtási rendeletek még hiányoznak – hiányos a képünk az új rendszerről

Az új ökörendelet

Az Európai Bizottság szerint azért van szükség új szabályokra, **„hogy elhárítsuk az ökológiai ágazat elől a szabályozási akadályokat, és növeljük a fogyasztók biotermékekbe vetett bizalmát”**.

A Bizottság szabályozási céljai többek között:

- a rendszer reformja
- a termelési szabályok egyszerűsítése
- további harmonizáció a tagállamok között
- számos derogáció kivezetése a rendszerből
- részletesebb termelési szabályok

Az új ökörendelet

- **2021. január 1.-től** alkalmazandó
- A rendelet az ökológiai gazdálkodás főbb szabályait tartalmazza, nem fejt ki azonban a részleteket, erre vonatkozóan jelenleg is intenzív jogalkotás zajlik
- 2021-re hatályba kell lépnie a végrehajtására vonatkozó uniós és magyar szabályoknak is

Az új ökörendelet – hogyan látjuk mi?

- Az Európai Bizottság által az jogi szabályozás megreformálását célzó alapvető célkitűzéseket, úgy mint pl. a harmonizáció és az egyszerűsítés, az átláthatóság, nem sikerül elérni
- Sok a nem világos szabály, ellentmondás (például átállás, az állatok takarmányozása, a nem-megfelelőségek értékelése)
- Mind a hatóságokra, mind az ellenőrző szervezetekre további adminisztratív terhek hárulnak majd, ami nyilvánvalóan a gazdasági szereplők terheit is tovább fogja növelni.
- Mozgástér az eltérő gyakorlati alkalmazásra

Az új ökörendelet – néhány probléma:

- Nincs egyértelműen meghatározva, mikor, milyen feltételek alapján kell **felfüggeszteni a tanúsítást**, milyen súlyú nem-megfelelőség gyanúja esetén
- A teljes **állattartó üzem átállásával** kapcsolatos szabályok nincsenek világosan megfogalmazva
- A tanúsító szervezetek **minden gyanút** jelenteniük kell a hatóságok, az Európai Bizottság és a többi tagállam számára, amelyet felesleges és túlzott adminisztratív tehernek tartunk

Az új ökörendelet – néhány probléma:

- Bizonyos esetekben nem szükséges évente fizikai **ellenőrzést** végezni. Holott nagyon fontos lenne, hogy a gazdasági szereplők rendszeresen visszajelzést kapjanak az ellenőrző szervezetektől arról, helyesen gazdálkodnak-e.
- **Szankciók** alkalmazása: a szöveg szerint a tagállamok a nem-megfelelőség esetén minden szankciót meghozhatnak, amit szükségesnek tartanak. Ezzel az a probléma, hogy megintcsak nem lesz egységes a végrehajtás az Európai Unió különböző tagállamaiban.
- **Szermaradányok** előfordulásának egységes megítélésére sem ad megoldást.

Az új ökörendelet hatálya

- élő vagy feldolgozatlan mezőgazdasági termékek, beleértve a vetőmagokat és más növényi szaporítóanyagot
- feldolgozott, élelmezési célra szánt mezőgazdasági termékek
- takarmányok
- **a mezőgazdasághoz szorosan kapcsolódó egyéb termékek** (pl. élelmiszer és takarmányélesztő, matétea, szőlőlevél, pálmabél, komlóhajtás, selyemhernyó gubó, természetes mézga és gyanták, illóolajok, parafadugó, gyapot, gyapjú, állati nyersbőr, növényi alapú tradicionális növényi készítmények, tengeri só)

Az új ökörendelet - fogalmak

- A rendelet újítása, hogy bevezeti a talajhoz kötődő növénytermesztés és földterülethez kötődő állattenyésztés fogalmát
- Egyes fogalmak meghatározása, mint például az „ökológiai, átállási, nem-ökológiai termelési egységek”, valamint az „átállási termékek” a gyakorlati alkalmazás során várhatóan problémákat vetnek majd fel
- „ökológiai és átállási termékek integritása” fogalom problematikus
- ökológiai heterogén anyag és ökológiai termelésre alkalmas ökológiai fajta fogalmának bevezetése

Az új ökörendelet - alapelvek

- Rövid szállítási elosztási lánc és helyi termelés előnyben részesítése
- Talajhoz kötött növénytermesztés és földhöz kötődő állattartás
- Hozzájárulás a nem mérgező környezethez, a biológiai sokféleség növeléséhez és a talaj hosszabb távú termékenységéhez
- Ökológiai szaporítóanyag használatának ösztönzése
- A nanotechnológiával készült anyagok felhasználásának tilalma élelmiszerekben

Az új ökörendelet – termelési szabályok

- A jelenleg hatályos rendeletben szereplő előírások jó része bekerült az új rendeletbe (a párhuzamos gazdálkodás, az átállási időszak visszamenőleges elismerésének, vagy az átállási élelmiszerek és növényi eredetű takarmányok jelölésének lehetősége)
- Az ökológiai heterogén szaporítóanyagok, ökológiai nemesítésű fajták értékesítésére vonatkozó speciális előírások
- Bővült a rendelet által szabályozott állatfajok köre (nyúl, szarvasfélék, baromfi)
- A részletes termelési szabályok a végrehajtási rendeletben lesznek

Az új ökörendelet – termelési szabályok

- **Általános termelési szabályok** a III. fejezetben (pl. átállítás, növénytermesztési szabályok, állattartási szabályok, algák és víziállatok, feldolgozott élelmiszer, feldolgozott takarmány, bor, élelmiszer- vagy takarmányélesztő)
- **Részletes termelési szabályok** II. mellékletben (növénytermesztés, állattartás általános szabályai, majd különös szabályok: szarvasmarha, juh, kecske, ló, szarvas, sertés, baromfi, nyúl, méh, algák és víziállatok, feldolgozott élelmiszer, feldolgozott takarmány, bor, élelmiszer- vagy takarmányélesztő)
- Végrehajtási rendeletben **még részletesebb szabályok**

Az új ökörendelet – derogációk

- a nem ökológiai növényi szaporítóanyagok használatának lehetősége (kivezetés: 15 éven belül)
- a nem ökológiai eredetű tojóbaromfi (3 napnál fiatalabb), nem ökológiai eredetű fiatal állatok bevonásának lehetősége (kivezetés: 15 éven belül)
- a nem ökológiai eredetű felnőtt hím és még nem ellett nőivarú egyedek bevonásának lehetősége (kivezetés: 7 éven belül)
- 5% fehérje takarmány használatának lehetősége sertések és szárnyasok vonatkozásában (kivezetés: 5 éven belül)

Fokozatos kivezetés a cél

Az új ökörendelet – adatbázisok

Minden tagállamnak naprakész, ingyenesen hozzáférhető **adatbázisokat** kell működtetnie a következőkre:

- ökológiai és átállási növényi szaporítóanyagok, kivéve a palántákat
- ökológiai állatok: felnőtt hímek, még nem ellett nőivarú állatok, fiatal állatok és 2026-tól: fiatal tojóbaromfik
- ökológiai akvakultúrából származó fiatal egyedek

Az új ökörendelet – szerek engedélyeztetése

- Új eleme a rendeletnek a feldolgozáshoz és a raktárépületekhez használt **tisztítószer**ek és **fertőtlenítőszer**ek tekintetében összeállítandó tiltólista.
- A lista elnevezése: „aktív anyagok a növényvédelmi termékekben” problémás lehet, mivel az olyan alapvető anyagok, mint az ecet, a lecitinek, a napraforgóolaj, vagy például a zsurló kivonat nem forgalmazható növényvédelmi terméként.
- A Bizottság valamennyi pozitív és tiltólistát rendszeresen, **évente egyszer felülvizsgál**, különösen a nem ökológiai eredetű összetevők listáját.

Az új ökorendelet – jelölés

- gyomirtó, talajkondicionáló vagy tápanyagutánpótló termékek vagy anyagok viselhetnek arra való utalást, hogy használatuk engedélyezett az ökológiai gazdálkodásban.
- Az „EU/EU-n kívüli Mezőgazdaságból” jelölésben az „EU/EU-n kívüli” helyettesíthető az adott ország vagy régió nevével, a „Mezőgazdaságból” szó pedig helyettesíthető azzal, hogy „Akvakultúrából”.
- Az EU-n kívüli/Országon kívüli/Régióon kívüli országokból jövő összetevők mennyiségére vonatkozó előírás a származási hely megjelölését illetően 2%-ról **5%-ra** változik.

Az új ökörendelet – ellenőrzés, tanúsítás

- Az „írásbeli igazolás” ezután „**tanúsítvány**”-ként szerepel majd az uniós jogban
- Új elem, hogy a tagállamok mentesíthetik a tanúsítási kötelezettség alól azokat a gazdálkodókat is, akik – a takarmányok kivételével – **csomagolatlan ökológiai termékeket** értékesítenek közvetlenül a végső fogyasztók számára (amennyiben évente nem több, mint 5,000 kg-ot értékesítenek, vagy ökológiai termékekből származó éves bevételük nem haladja meg a 20,000 Eurót, vagy a potenciális tanúsítás költsége nem haladja meg az ökológiai termékek forgalmának 2%-át)

Az új ökörendelet – ellenőrzés, tanúsítás

- Évente egyszer **helyszíni ellenőrzés**. Kivételt képeznek azok a termelők, akiknél nem-megfelelőség nem került megállapításra az ökológiai termékek integritására vonatkozóan az elmúlt 3 év során, valamint ahol a kockázatértékelés alapján nem valószínű, hogy nem megfelelőséget tárnak fel náluk: elegendő a 24 hónapon belüli ellenőrzés
- A **kockázatértékelés** sokkal összehangoltabb lesz, több szempont mérlegelésével kell elvégezni
- Az új rendelet alapján ezentúl – szűk körben – lehetővé válik a **termelői csoportok** tanúsítása az EU-ban és az EU-n kívül

Az új ökörendelet – nem megfelelés

Amennyiben a **gazdasági szereplő** esetén nem-megfelelés, vagy szermaradvány gyanúja merülne fel, kötelező megtennie az alábbi lépéseket:

- az érintett termékeket azonosítani kell és el kell különítenie,
- ellenőriznie szükséges, hogy a gyanú megalapozott-e,
- a terméket addig nem hozhatja forgalomba, amíg a gyanú el nem hárult.

Az új ökörendelet – nem megfeleléség

Amennyiben az **ellenőrző szervezet vagy ellenőrző hatóság** gyanút észlel, vagy nem megfeleléségről vagy nem engedélyezett anyagok jelenlétéről megalapozott információk birtokába jut, a teendők a következők:

- azonnal hivatalos vizsgálatot kell végeznie (az arányosság elvén alapulva),
- Ideiglenesen, a vizsgálat lezárultáig meg kell tiltania az áru piacra kerülését.

Az új ökörendelet – nem megfeleléség

A termék nem értékesíthető ökológiaként

- ha kiderül, hogy a gazdasági szereplő nem engedélyezett anyagot használt, vagy
- nem tett megfelelő elővigyázatossági intézkedéseket,
- vagy nem hajtotta végre az ellenőrző szervezetek vagy ellenőrző hatóságok által korábban előírt intézkedéseket.

Amennyiben a vizsgálat eredményei szerint „az ökológiai termékek **integritását** (=a termék bioságát) befolyásoló nem-megfelelőséget” nem tártak fel, úgy a termék ökológiaként értékesíthető.

Az új ökörendelet – a végrehajtási rendeletek

A végrehajtási rendeletek szövegezése folyamatban van.

A Magyar Biokultúra Szövetség és a Biokontroll részt vesz a jogalkotásban:

- Együttműködés az **agrártárcával**,
- Közreműködés az **IFOAM EU** és az **EOCC** (Tanúsító Szervezetek Európai Szövetsége) munkájában.

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!

